02/09/2019

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης για τον π. Γεώργιο Φλωρόφσκυ

Πατριαρχεία / Οικουμενικό Πατριαρχείο

Την έναρξη των εργασιών του Διεθνούς Θεολογικού Συνεδρίου με θέμα “Η θεολογική παρακαταθήκη του πρωθιερέως Γεωργίου Φλωρόφσκυ” κήρυξε το απόγευμα της Κυριακής, 1ης Σεπτεμβρίου, ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος.

“Σας υποδεχόμεθα εν χαρά και αγαλλιάσει και σας καλωσορίζομεν εγκαρδίως εις την Πόλιν του Κωνσταντίνου και εις το ιστορικόν Κέντρον της Ορθοδοξίας, διά να τιμήσωμεν ομοθυμαδόν την συμπλήρωσιν τεσσαρακονταετίας από της εκδημίας του π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ, μιάς εμβληματικής φυσιογνωμίας της Εκκλησίας και της Θεολογίας, σπουδαίου μελετητού των Πατέρων, καθηγητού και συγγραφέως, ονομαστού θεολόγου και, κατά τον μαθητήν αυτού άγιον Περγάμου, «οικουμενικού διδασκάλου», πάμπολλα και πολυτιμότατα προσενεγκόντος εις την Εκκλησίαν του Χριστού, εις την καλήν μαρτυρίαν αυτής εις την εποχήν μας, αλλά και εις την Οικουμενικήν Κίνησιν και την ευδόκιμον παρουσίαν της Ορθοδόξου Εκκλησίας εις

αυτήν.”, σημείωσε ο Παναγιώτατος, απευθυνόμενος στους Ιεράρχες, κληρικούς, διακεκριμένους Πανεπιστημιακούς Καθηγητές και τους Θεολόγους από όλο τον κόσμο, που συμμετέχουν στο Συνέδριο, που διοργανώνει στην Πόλη το Οικουμενικό Πατριαρχείο, σε συνεργασία με το Πατριαρχικό Ίδρυμα Πατερικών Μελετών της Θεσσαλονίκης.

“Το έργον του π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ είναι και θα παραμείνη και διά τας επερχομένας γενεάς πηγή εμπνεύσεως και προσανατολισμού της θεολογικής εργασίας. Κεντρικός άξων της σκέψεως και της μαρτυρίας του Φλωρόφσκυ ήτο η «δημιουργική επιστροφή εις τους Πατέρας», διά την ορθήν κατανόησιν και την εφαρμογήν της οποίας ηνάλωσε την υπερπεντηκονταετή ενασχόλησίν του με την θεολογίαν”, επισήμανε ο Οικουμενικός Πατριάρχης ενώ σε άλλο σημείο της ομιλίας του ανέφερε: “Γεγονός καθοριστικής σημασίας διά την ιστορίαν και την ταυτότητα της Εκκλησίας και της θεολογίας είναι κατά τον Φλωρόφσκυ η σύζευξις Ελληνισμού και Χριστιανισμού, οι κύριοι συντελεσταί της οποίας ανήκουν εις την χορείαν των μεγάλων Ελλήνων Πατέρων, οι οποίοι, όπως γράφει, επέτυχαν να εκφράσουν αριστοτεχικώς και χωρίς μινιμαλιστικάς εναρμονίσεις, με την γλώσσαν και την ορολογίαν της ελληνικής φιλοσοφίας, «μία εξ ολοκλήρου καινούργια εμπειρία»”.

Στην ομιλία του ο Οικουμενικός Πατριάρχης αναφέρθηκε με έμφαση στην προσφορά του π.Γεωργίου Φλωρόφσκυ στην Οικουμενική Κίνηση. “Συμμετείχεν εις τον διαχριστιανικόν διάλογον, είχε σημαντικόν ρόλον εις την ίδρυσιν και την ανάπτυξιν του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, εμελέτα τα έργα των δυτικών θεολόγων, συνεζήτει με αυτούς, παρέπεμπε χωρίς δισταγμόν εις τα κείμενά των και ανεδείκνυε την αξίαν των Πατέρων της Εκκλησίας διά την ανακάλυψιν και συνειδητοποίησιν της κοινής κληρονομίας των Χριστιανών. Κατά τον Φλωρόφσκυ, όλοι οι Χριστιανοί «κατά κάποιο τρόπο ανήκουν στον ίδιο πνευματικόν χώρο». Δεν πρόκεται περί «παραλλήλων παραδόσεων», αλλά περί μιάς παραδόσεως, η οποία ηλλοτριώθη και διεσπάσθη. Υπάρχει μία «αρχική συγγένεια στο κοινό παρελθόν», την οποίαν οφείλομεν να ενθυμώμεθα πάντοτε. [...] Ανατολή και Δύσις είναι μέρη του ενός χριστιανικού κόσμου, που, κατά το σχέδιον του Θεού, «δεν έπρεπε να είχε διασπασθή». «Η τραγωδία της διαιρέσεως είναι το μεγαλύτερο και κρισιμώτερο πρόβλημα της χριστιανικής ιστορίας». Αν αυτό κατανοηθή, τότε υπάρχουν βάσιμοι ελπίδες διά την αποκατάστασιν της χριστιανικής ενότητος.”, είπε, μεταξύ άλλων, ο Παναγιώτατος, αναφερόμενος στις θεολογικές θέσεις του Φλωρόφσκι, και σε άλλο σημείο της ομιλίας του τόνισε: “Τούτο υπήρξε το πνεύμα του Οικουμενικού Πατριαρχείου καθ᾽ όλην την μακράν συμμετοχήν του εις την Οικουμενικήν Κίνησιν, όχι ως απλούς εταίρος, αλλά ως εις εκ των θεμελιωτών της. Χωρίς θεολογικούς μινιμαλισμούς, προσεγγίζομεν την Ορθόδοξον Παράδοσιν εν τη ιστορική αναφορικότητι αυτής προς τον λοιπόν χριστιανικόν κόσμον, εν κοινή πεποιθήσει μετά του π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ, ότι «όλες οι δυνατότητες της Ορθόδοξης παράδοσης μπορούν να φανερωθούν και να πραγματωθούν μόνο στο πλαίσιο μιάς σταθερής επαφής με σύνολο το χριστιανικό κόσμο». Πιστεύομεν ότι οι επίσημοι διαχριστιανικοί θεολογικοί διάλογοι ενισχύονται διά της συμβολής των

Θεολογικών Σχολών και του ακαδημαικού λόγου, διά του «διαλόγου της ζωής» εις τον καθημερινόν βίον των χριστιανών, αλλά και διά της επικοινωνίας και των συναντήσεων των αρχηγών των Εκκλησιών και των Ομολογιών. Γενικώτερον, θεωρούμεν ότι η Οικουμενική Κίνησις απελευθέρωσε αξιολόγους δημιουργικάς δυνάμεις εν τω χριστιανικώ κόσμω.”.

Στη συνέχεια της ομιλίας του ο Οικουμενικός Πατριάρχης επισήμανε τη σημασία που έχει η διατύπωση του λόγου της Ορθοδοξίας στον σύγχρονο κόσμο.

“Ο λόγος της Ορθοδοξίας είναι πολύ αληθινός, διά να μείνη εις το περιθώριον της συζητήσεως περί των μεγάλων συγχρόνων ερωτημάτων και προβλημάτων.[...] Απαιτείται μελέτη, επισταμένη θεολογική εργασία, «γρήγορος νούς» και «καθαρά καρδία» διά να μας αποκαλυφθή ο πλούτος της Πατερικής σοφίας, διά να εύρωμεν τας απαντήσεις εις πολλάς παρανοήσεις της Ορθοδόξου διδασκαλίας, αι οποίαι κυκλοφορούν σήμερον εντός και εκτός του χώρου της Ορθοδοξίας. Ιδιαίτερον ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι αι αυταί θέσεις, αι οποίαι εμφανίζουν την Ορθοδοξίαν ως κλειστήν, εθνοκεντρικήν, άνευ πραγματικού ενδιαφέροντος διά τον διάλογον με τον λοιπόν χριστιανικόν κόσμον και διά την συνάντησιν με τον σύγχρονον πολιτισμόν, διατυπούνται υπό μεν των εκτός με κριτικήν και επικριτικήν διάθεσιν, υπό δε των εντός ως έπαινος, ως χαρακτηριστόν του γνησίου Ορθοδόξου φρονήματος και της πιστότητος εις την παράδοσιν των Πατέρων.
Ενώπιον όλων αυτών των προκλήσεων, κατανοούμεν άπαντες την σημασίαν της ενότητος της Ορθοδοξίας και της κοινής Ορθοδόξου εκκλησιαστικής και θεολογικής μαρτυρίας. Ζώμεν εντόνως τας διαφωνίας μεταξύ Ορθοδόξων Εκκλησιών εις το θέμα της σχέσεως της Εκκλησίας με τον σύγχρονον κόσμον. Εβιώσαμε, πόσον εύθραστος είναι η πανορθόδοξος ενότης και εις την περίπτωσιν της συγκλήσεως και πραγματοποιήσεως της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Κρήτης, καθώς και εις το ζήτημα του Ουκρανικού αυτοκεφάλου.
Δυστυχώς, η ευχαριστιακή και η εσχατολογική ταυτότης της Εκκλησίας απειλούνται σήμερον όχι μόνον από το πνεύμα της εκκοσμικεύσεως, αλλά και από τάσεις αγόνου πνευματικότητος και ευσεβείας εντός του σώματος της Ορθοδόξου Εκκλησίας, καθώς και από τας εντάσεις εις τας διορθοδόξους σχέσεις.”.

Ολοκληρώνοντας την ομιλία του ο Παναγιώτατος τόνισε:

“Η εργαλειοποίησις της Θείας Ευχαριστίας και η μετατροπή της εις μέσον ασκήσεως εκκλησιαστικής πολιτικής και πιέσεων αποκαλύπτει αλλοτρίωσιν και απομάκρυνσιν από τας βασικάς αρχάς της Ευχαριστιακής Εκκλησιολογίας, η οποία, ομού με την «Επιστροφήν εις τους Πατέρας» και την συνδεομένην με αυτήν ανάπτυξιν της θεολογικής ανθρωπολογίας του προσώπου, αποτελεί την

καθοριστικήν σύγχρονον συμβολήν της Ορθοδοξίας εις την χριστιανικήν θεολογίαν και εις τον πνευματικόν πολιτισμόν. Ο καθηγητής Χρήστος Γιανναράς υπενθυμίζει ότι ο π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ εις το έργον του «Δρόμοι της Ρωσικής Θεολογίας», περιγράφει την πορείαν της Ρωσσικής Χριστιανοσύνης μετά την Άλωσιν ως «αποξένωσιν από την πατερική ελληνικότητα», ως βαθμιαίαν απώθησιν κάθε «καταλοίπου ελληνικότητος» εις την εκκλησιαστικήν εμπειρίαν, γεγονός το οποίον ισοδυναμεί με απομάκρυσιν από την «λογικήν της ορθόδοξης Εκκλησιολογίας» και με σύνδεσιν της χορηγηθείσης εις την Ρωσσικήν Εκκλησίαν Πατριαρχικής αξίας με «εθνοφυλετικάς φιλοδοξίας εξουσιαστικής αυτονομίας». Την ελληνικήν, «πνευματική καθολικότητα», βλέπει ο κύριος Γιανναράς ενσαρκωμένην και εκπεφρασμένην εις τον υπερεθνικόν θεσμόν του Οικουμενικού Πατριαρχείου, ο οποίος «αντιπροσωπεύει μία δυνατότητα ζωής πάντοτε επίκαιρη». Την εκκλησιολογικήν λειτουργικότητα του υπερεθνικού χαρακτήρος του Οικουμενικού Πατριαρχείου εξαίρει και ο άγιος Περγάμου, λέγων: «Η φύση της διακονίας του και ο προορισμός του είναι να διακονεί όλους τους ορθόδοξους, ανεξαρτήτως εθνικότητας, φυλής και γλώσσας, και γι᾽ αυτό δεν πρέπει να συνδεθεί με χώρους και περιβάλλοντα στενά εθνικά. Η θεία Πρόνοια το έταξε εκεί που είναι, για να μην μπορεί κανείς να διαβάλει και να αμφισβητεί τον υπερεθνικό του χαρακτήρα, βάσει του οποίου και καλείται να διαδραματίσει αποφασιστικόν ρόλο στις ημέρες μας». Η λύσις των τρεχόντων προβλημάτων της Ορθοδοξίας δύναται να επιτευχθή μόνον με απόλυτον πιστότητα εις την παράδοσιν της Εκκλησίας και την εφαρμογήν των θεολογικών, κανονικών και εκκλησιολογικών κριτηρίων. Εάν Ανατολή και Δύσις δεν είναι δυνατόν, όπως υποστηρίζει ο Φλωρόφσκυ, να υπάρξουν ως ανεξάρτητοι μονάδες, είναι αδιανόητον, αι Ορθόδοξοι Εκκλησίαι να λειτουργήσουν ως αυτάρκεις οντότητες, χωρίς να αλλοιωθή ο πυρήν της Εκκλησιολογίας και η ζωτική αρχή της συνοδικότητος.”.

Ακολούθησε εμπεριστατωμένη ομιλία του Μητροπολίτου Γέροντος Περγάμου Ιωάννου, Επιτίμου Προέδρου του Συνεδρίου.

Υπενθυμίζεται, ότι ο π.Γεώργιος Φλωρόφσκυ υπήρξε ρηξικέλευθος θεολόγος και καθηγητής, και έχει χαρακτηριστεί ως ο “πρύτανης των Ορθοδόξων θεολόγων” του εικοστού αιώνα. Η εμπνευσμένη έκκλησή του προς τους θεολόγους να επιστρέψουν στις πατερικές πηγές και να αποκτήσουν το πνεύμα των Πατέρων, καθώς και προς την Εκκλησίαν να διαλεχθεί με τις ισχυρές ιστορικές και οικουμενικές προκλήσεις της εποχής μας, αποτέλεσαν ορόσημο για την Ορθόδοξη θεολογία και επηρεάζουν την χριαστιανική σκέψη μέχρι και σήμερα.

Το Συνέδριο θα ολοκληρωθεί αύριο, Τρίτη, 3 Σεπτεμβρίου.

———

 Ολόκληρο το κείμενο της Εισηγήσεως του Οικουμενικού Πατριάρχου μπορείτε να τη διαβάσετε στην ιστοσελίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου, www.ec-patr.org

 Τις εργασίες του Συνεδρίου μπορείτε να παρακολουθήσετε με την βοήθεια και την στήριξη του pemptousia.gr , μέσω των σελίδων Ecumenical Patriarchate και Πεμπτουσίαστο FB